

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 67

van **SUZY WOUTERS**

datum: 1 oktober 2021

aan **LYDIA PEETERS**

VLAAMS MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

Sigmaplan Demerbekken - Herevaluatie

De uitzonderlijke regenval midden juli 2021 leidde ingevolge de extreem hoge waterstanden en overstromingen vanaf begin tweede helft van die maand in het Demerbekken tot een crisissfeer. Pas op donderdag 22 juli begonnen op het grondgebied van onder meer Scherpenheuvel-Zichem (meer bepaald in de deelgemeenten Zichem en Testelt) de waterniveaus langzaam te zakken.

Vanaf 16 juli had men in deze gemeente in samenspraak tussen lokale en gewestelijke diensten een aantal dijken op bepaalde plaatsen verlaagd om, via deze zogeheten tijdelijke nood-tuimeldijken, het water in de omliggende Demerbroeken te bergen.

Deze broeken, die de natuurlijke overstromingsgebieden van de Demer zijn, liepen dermate vol dat op verschillende plaatsen tal van woningen zeer ernstig met overstroming werden bedreigd (zo ontsnapten de wijk "Ter Elzen" in Averbode en de zones rond het "Hof van Zichem" en de "Maagdrentoren" in Zichem maar nipt aan een regelrechte overstromingsramp).

In het Sigmaplan voor het Demerbekken is men intussen in het nabije verleden reeds gestart met het heraansluiten van meanders zodat het water van de Demer trager afvloeit, er opnieuw meer vochtige natuurgebieden komen en er ook meer buffercapaciteit ontstaat in geval van watersnood.

Deze plannen voorzien echter ook op verschillende plaatsen in een verlaging van de Demerdijken, een soort permanente tuimeldijken dus.

De recente watersnoodgebeurtenissen tonen echter aan dat er hoogdringend nood is aan een ernstige evaluatie en bijsturing van het Sigmaplan voor het Demerbekken, waarbij men eerst alle kritische punten van de recente overstromingen in kaart brengt, in functie daarvan vastlegt waar de aanleg van landinwaartse dijken absoluut noodzakelijk is en deze dijken ook effectief aanlegt, en pas dan beslist waar en wanneer permanente tuimeldijken worden gerealiseerd.

1. Is de minister van plan om onmiddellijk over te gaan tot de bovenvermelde ernstige evaluatie en bijsturing van het Demerbekken Sigmaplan? Zo ja, binnen welke termijn en op welke wijze zullen de resultaten van deze evaluatie kenbaar worden gemaakt aan de lokale besturen en de bevolking? Zo niet, waarom niet?
2. Hoe staat de minister ten opzichte van de aanleg van afdoende landinwaartse dijken binnen het Demerbekken, en binnen welke termijn zouden deze vanuit budgettair, technisch en projectmatig oogpunt aangelegd kunnen worden?

3.
 - a) Welke overheid zal/overheden zullen de financiële lasten moeten dragen voor de reeds geplande Demerdijkverlagingswerken, de zogeheten permanente tuimeldijken?
 - b) Graag een overzicht van de plaatsen (met inbegrip van de geschatte kostprijs per plaats) waar dergelijke tuimeldijken op de loop van de Demer zullen worden aangelegd en binnen welke termijn deze dijkverlagingswerken in het kader van de uitvoering van het huidige Demer Sigmaplan zullen worden uitgevoerd.
 - c) Is de minister van plan om deze dijkverlagingswerken uit te stellen tot er duidelijkheid is waar landinwaartse dijken absoluut noodzakelijk zijn en voormelde dijken ook effectief zullen gerealiseerd zijn? Zo niet, waarom niet?
4. Welke overheid zal de kosten dragen voor het herstel van de recent aangelegde tijdelijke noodtuimeldijken in het Demerbekken?

ANTWOORD

op vraag nr. 67 van 1 oktober 2021

van **SUZY WOUTERS**

Graag geef ik eerst een begripsverduidelijking mee. In juli 2021 werd een bres aangebracht in de bestaande tuimeldijk -kleine dijk zonder beheerweg - langs de Demer.

Ook het Sigmaproject Demervallei hanteert de terminologie bres voor het doorbreken van Demerdijken om het winterbed beter te benutten en zo een maximale veiligheid te realiseren. Het is daarbij belangrijk er op te wijzen dat heel wat zijwaterlopen van de Demer momenteel reeds met een open monding in de Demer uitmonden en dus in de bestaande situatie voor de nodige vulling van het valleigebied zorgen.

Het betreft de waterlopen Leigracht (Diest), Wijnputhol (Zichem), Grote Leigracht (Zichem), Laarbeek (Zichem), Hulpe (Zichem), Zwartebeek (Testelt), Laarbeek (Rillaar), Grote Laak (Langdorp), Kleine Laak (Langdorp), Weerderlaak (Aarschot), Schoonhovenbeek (Aarschot), Moutlaak (Aarschot) en de Winge (Rotselaar).

1. In tegenstelling tot de assumptie in de vraagstelling, gaat het Sigmaproject Demervallei reeds uit van veiligheidsmaatregelen t.a.v. bebouwing, op basis van de gekende kritische punten en analyse van waargenomen en gemodelleerde overstromingscontouren. De potentiële én op milieueffecten beoordeelde veiligheidsmaatregelen zijn terug te vinden in het plan-MER Demervallei en zijn ook op kaart opgenomen in de beslissingsnota Demervallei, waarop het BVR d.d. 23 december 2016, dat het Sigmaproject bekrachtigt gebaseerd is.

Deze maatregelen werden op de infomarkten in maart 2017 reeds aan de bevolking toegelicht. Op dit aspect wordt dus al ingegaan vanuit de projectwerking rond het Sigmaproject. Er zijn zelfs al veiligheidsmaatregelen uitgevoerd; een veiligheidsmuurtje in de Elzenstraat, de Wildendriesdijk te Testelt, de winterdijk in Hellelicht, de veiligheidsdijk aan de Leigrachtstraat te Diest i.k.v. deelgebied Vinkenbergh en als laatste een veiligheidsdijk ter hoogte van het station van Zichem.

2. Aangezien deze veiligheidsmaatregelen reeds onderdeel uitmaken van het Sigmaproject Demervallei en soms al uitgevoerd zijn, steun ik deze maatregelen, waar en voor zover ze nodig blijken. De voorbije twee jaar zijn deze maatregelen en mogelijke alternatieven projectmatig voorbereid door de Vlaamse Waterweg nv (DVW) en besproken met de lokale besturen.

DVW zal voor het betreffende deelgebied in 2022 de nodige vergunningen indienen, en daarbij ook de nodige infomarkten organiseren. Het is daarbij belangrijk te vermelden dat de analyse van de overstromingen van juli 2021 nog lopende is, maar dat het daarbij normaal is dat tuinen in effectief overstromingsgevoelig gebied mee overstromen.

Waakzaamheid is een kerntaak in het waterbeheer, doch het claimen dat een 'regelrechte overstromingsramp' maar nipt vermeden is, betreft een sterke overdrijving. Zoals gezegd ligt in de Elzenstraat reeds een veiligheidsmuurtje en hebben alle opgemeten dorpels in de vermelde straten nog marge boven het overstromingspeil. De landmeters van DVW zullen op korte termijn - de in juli -

gesignaleerde kritische punten verder opmeten om de kans op overstromingsschade nog beter in te kunnen schatten.

3. a) DVW staat, zoals beslist in de BVR d.d. 23 december 2016, in voor het aanleggen van de bressen, conform de fasering die voor de verschillende deelgebieden is vastgelegd in de beslissing. Het is daarbij belangrijk te benadrukken dat bressen niet alleen instaan voor de vulling van het valleigebied, doch ook voor het terug leeglopen van het winterbed na overstromingen.
 - b) Afhankelijk van de bodemkwaliteit, de lengte, de wijze van inrichting, ... kost een bres gemiddeld ca. 100.000 euro. Op één locatie is reeds een bres uitgevoerd; namelijk de bres te Vinkenberg op de Linkeroever van de Demer, net afwaarts het pompemaal van de oude Demer. In het Sigmaproject Demervallei worden nog 7 bijkomende bressen uitgevoerd:
 1. op de rechteroever te Molenstede, opwaarts de reeds aangesloten meander op linkeroever. Uitvoering 2025-2030.
 2. op de rechteroever te Demerbroeken Zichem, afwaarts de veiligheidsdijk aan het station. Uitvoering vermoedelijk 2023.
 3. op de linkeroever te Doodbroek Zichem, tegenover het bestaande 'wad' op linkeroever. Uitvoering vóór 2025.
 4. op de linkeroever te Testelt, ter hoogte van de Spellehut. Uitvoering vóór 2025.
 5. op de rechteroever te Testelt, ter hoogte van de Spellehut. Uitvoering 2025-2030.
 6. Op de Rechteroever te Langdorp, ter hoogte van de Zavelbeemden. Uitvoering 2025-2030.
 7. Op de linkeroever te Werchter, ter hoogte van de Dijlemonding. Uitvoering vóór 2025.
 - c) De gevraagde duidelijkheid is reeds opgenomen in de projectvoorbereiding van het Sigmaproject.
4. De tuimeldijken, waarin in juli bressen gemaakt werden, zijn reeds terug in oorspronkelijke staat hersteld.